

МІЖНАРОДНИЙ ПЕНСІЙНИЙ ВІСНИК

Травень 2009 року – Випуск № 5

У випуску:

Міжнародні тенденції:

Перегляд політики виплат винагороди ст. 1-2

- У світі: Звіт показує, що винагороди, ймовірно, зменшаться
- Словацьчина: Парламент різко зменшує ставки винагород
- США: Верховний суд має заслухати позов щодо різниці у розмірі винагород клієнтів
- США: Винагороди пенсійним посередникам – предмет пильної уваги

Політика:

Політика урядів свідчить про занепокоєння кризою ст. 2-4

- Угорщина: Заморожено виплату 13-ї пенсії із солідарної системи з метою обмеження дефіциту державного бюджету
- Румунія: Уряд планує скасувати спеціальні пенсії
- Румунія: На шляху до резервного фонду та моделі інвестування в залежності від віку
- Ірландія: Працівники хочуть кращого захисту від неплатоспроможності фондів з визначеними виплатами
- Фінляндія: Самозайняті особи недостатньо заощаджують на пенсію
- ОЕСР: Рекомендації щодо використання коштів для фінансування виходу з кризи

Стратегія:

Відмінності у стратегіях показують, що єдиного рішення немає ст. 4-5

- Сполучені Штати: Найбагатші компанії продовжують переходити на пенсійні плани з визначеними внесками
- Таїланд: Державний фонд зменшує участь в іноземному капіталі...
- ...а тим часом фонд Норвегії скуповує акції
- Велика Британія: Фонди провідних компаній переходять на облігації
- Бахрейн: Державний пенсійний фонд переходить на акції

Ринки:

ДС-фонди (з визначеними внесками) демонструють оптимізм ст. 5

- Словацьчина: Невеликий позитивний ріст для фондів 2-го рівня
- Австрія: Фонди показують кращі результати
- Ірландія: Фонди хваляться, що вже другий місяць мають позитивні прибутки
- Румунія: Новий пенсійний фонд одержує «зелене світло»

Дослідження:

Сімейні заощадження та поведінка споживачів ст. 5-6

- Індія: Дві третини сімей говорять, що заощадження коштів для них є одним з пріоритетів
- Німеччина: Домогосподарства впевнені у своїх пенсійних заощадженнях
- Литва: Дослідження показує, що заощадження коштів набуває популярності
- США: Опитування демонструє найнижчий рівень пенсійної впевненості

Аналітичні матеріали цього місяця:

Ліцензійні вимоги до менеджерів фондів у шести країнах ст. 6-9

МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ: ПЕРЕГЛЯД ПОЛІТИКИ ВИПЛАТ ВИНАГОРОДИ

Більш низькі доходи від розміщення грошових коштів примушують учасників фондів ретельно вивчати, куди саме інвестуються їхні кошти. Головне питання полягає у виплаті винагороди за надання послуг. Незважаючи на те, що за хороших часів учасники фондів мали небагато засобів впливу на винагороди, які призначали менеджери та адміністратори, наразі від інвестиційних та пенсійних фондів вимагають пояснення щодо винагород, які вони одержують за свої послуги. Чи є ці винагороди виправданими? Чи є вони прозорими? Чи треба їх зменшувати, аби вони відображали доходи, які зменшилися? Це лише деякі з питань, які ставлять регулятори й учасники як пенсійних планів з фіксованими внесками, так і пенсійних планів з фіксованими виплатами (дивіться Міжнародний пенсійний вісник, випуск №3), при цьому адміністрування останніх неспеціалісту часто важко зрозуміти.

Уряди та компанії з управління інвестиціями у всьому світі переглядають політику виплат винагород та їх структуру з тим, щоб зробити більш гнучким процес оплати послуг адміністраторів пенсійних фондів.

У світі: Звіт показує, що винагороди, ймовірно, зменшаться

Звіт консультативної компанії з пенсійних питань Mercer показав, що винагороди за управління активами залишалися стабільними в 2008 році, але вони, ймовірно, зазнають серйозного тиску в 2009 році. Mercer передбачає, що компанії з управління активами продемонструють більше бажання вести перемовини про зменшення винагороди як цього року, так і в подальшому у зв'язку з тиском, обумовленим економічним спадом. У відповідному дослідженні аналізуються дані про винагороди 3 400 фірм з управління інвестиціями по всьому світові у 19 тисяч інвестиційних продуктів. Його результати показують, що стратегії альтернативного інвестування мали найвищі винагороди на один долар капіталу, який розмістили інвестори.

Цей документ є інформаційним листом для партнерів та консультантів Проекту USAID "Розвиток ринків капіталу".

Не розповсюджується для широкого загалу.

Погляди та думки, висловлені в даному віснику, необов'язково співпадають або відображають погляди або думки Уряду США та USAID.

Згідно зі звітом найпоширенішою основною категорією активів є вклади в акціонерний капітал на нових ринках в усьому світі, причому середній розмір винагород у цьому секторі складає близько 0,9% від активів, що знаходилися в управлінні. (Джерело: Mercer)

Словаччина: Парламент різко зменшує ставки винагород

Словацький уряд прийняв законопроект, відповідно до якого зменшується фіксована винагорода, яку компанії з управління пенсійними фондами можуть призначати на другому рівні пенсійної системи – системи капіталізованих індивідуальних накопичувальних рахунків. Згідно з пропозицією уряду виплати компаніям з управління пенсійними фондами за адміністрування пенсійних заощаджень повинні складатися з фіксованої та змінної частини. Ця зміна стане чинною на початку наступного року. Щомісячна фіксована винагорода буде зменшена з теперішніх 0,065% до 0,025% від суми активів, що знаходяться в управлінні; решта оплати буде прив'язана до збільшення вартості пенсійних активів, яка розраховується кожні шість місяців. Компаніям з управління пенсійними фондами прийдеться заснувати спеціальний фонд для кожного зі своїх інвестиційних фондів, які одержуватимуть прибутки. Якщо прибутки будуть позитивними, тоді компаніям з управління пенсійними фондами дозволять одержати відсоток від прибутків як винагороди за обслуговування. Деякі компанії з управління активами вважають це короткостроковим антикризовим заходом, стверджуючи, що заплановані винагороди є надто низькими, і що термін у шість місяців не має сенсу в контексті логіки довгострокових пенсійних інвестицій. (Джерело: Spectator)

США: Верховний суд має заслухати позов щодо різниці у розмірі винагород клієнтів

Верховний суд США погодився розглянути справу про винагороду за управління активами. Інвестори у взаємних фондах компанії Harris' Oakmark звинувачують компанію Harris у призначенні завищеної винагороди, оскільки вона встановила більшу плату за управління активами їх взаємних фондів, ніж за управління активами пенсійних фондів. Критики довгий час скаржилися на те, що інвестиційні фірми призначають більші винагороди індивідуальним інвесторам взаємних фондів, ніж пенсійним фондам та іншим інституційним інвесторам за ті ж самі послуги. Також опоненти говорять, що інвестиційні компанії відкритого типу мають незначні додаткові витрати, коли залучають інвесторів взаємних фондів. Фактично вони стверджують, що винагороди, нараховані новачкам, «є майже чистим прибутком» для менеджерів фондів. В останні роки винагороди стали вибуховонебезпечною темою, оскільки сподівання американців на плани 401(k) з фінансування пенсій та активів не виправдалися в минулому році через крах фондового ринку. Експерти стверджують, що готовність менеджерів фондів знизити винагороди значною мірою залежатиме від постанови Верховного суду. (Джерело: LA Times, Baltimore Sun, Investment News)

США: Винагороди пенсійним посередникам – предмет пильної уваги

У Сполучених Штатах компанії з управління активами конкурують за одержання права на управління величезними коштами пенсійних фондів окремих штатів. Компанії з управління активами, КВА, готові платити впливовим посередникам мільйони доларів, щоб забезпечити укладення інвестиційної угоди з такими фондами, як державна пенсійна система працівників штату Каліфорнія (CalPERS), що має 176 мільярдів доларів США в активах, або пенсійний фонд працівників штату Нью-Йорк (122 мільярди доларів США). Наприклад, у штаті Нью-Мехіко посередники одержали як винагороду більш ніж 30 мільярдів доларів США. Хоча практика найму агентів з розміщення цінних паперів не заслуговує на осуд сама по собі, низка скандалів показала, що ця система пронизана зловживаннями через неврегульованість бізнесу, що робить його вразливим до шахрайства і корупційних схем. Посередники часто не реєструються у брокерадилера, як цього вимагає закон, також немає чітких правил з розкриття інформації про винагороди посередникам. У даний час урядовці намагаються поставити цих агентів з розміщення цінних паперів під контроль. Наразі 30 головних прокурорів штатів створюють спеціальну групу для обміну інформацією з метою переслідування за правопорушення і боротьби за вищий рівень прозорості. У Каліфорнії CalPERS прийняла нову політику, що зобов'язує компанії з управління активами, з якими вони працюють, розкривати інформацію про винагороди, які виплачуються посередникам. Складається враження, що галузь починає розуміти цей сигнал. Група Carlyle, один з найбільших інвестиційних фондів, погодилася виплатити 20 мільйонів доларів після проведення розслідування можливої схеми давання хабарів, з метою гарантування одержання контрактів на обслуговування пенсійних коштів. Carlyle також пообіцяла прийняти «кодекс поведінки», який регулював би її винагороди посередникам. Ендрю Куомо, впливовий генеральний прокурор штату Нью-Йорк, сказав, що згода групи Carlyle є важливою, оскільки, якщо вони «визнають цей рівень поведінки, тоді він буде здійсненим для всієї галузі». (Джерело: stateline.org, The Financial Times)

ПОЛІТИКА:

ПОЛІТИКА УРЯДІВ СВДЧИТЬ ПРО ЗАНЕПОКОЄННЯ КРИЗОЮ

Угорщина: Заморожено виплату 13-ї пенсії із солідарної системи з метою обмеження дефіциту державного бюджету

Парламент Угорщини вжив ряд рішучих заходів, намагаючись утримати дефіцит державного бюджету під контролем на рівні не більше 3% ВВП, відповідно до умов позики МВФ, яку країна почала одержувати минулого року. Серед запланованих заходів – підвищення податків та зменшення видаткової частини державного бюджету, що здебільшого стосується припинення практики виплати пенсіонерам 13-ї пенсії. (Джерело: Guardian.co.uk/Reuters)

Румунія: Уряд планує скасувати спеціальні пенсії

Уряд Румунії пообіцяв підготувати до 30 червня проєкт закону про єдину державну пенсійну систему, який передбачатиме скасування спеціальних та пільгових пенсій для певних категорій працівників. На сьогодні 350 000 осіб одержують «спеціальні» пенсії (пенсії підвищеного розміру). У майбутньому розміри таких пенсій будуть розраховуватись виходячи з внесків, сплачених кожною конкретною особою. У рамках реформи паралельно може бути запроваджена професійна пенсійна система, завдяки чому кожна група працівників, на яку поширюється професійне пенсійне забезпечення, буде мати власну схему одержання пенсії. Як пояснила одна з румунських газет, нова система «буде стосуватись усіх, незалежно від того, чи є вони державними службовцями, шпигунами, дипломатами або звичайними працівниками». Державна інформаційна агенція Agerpress присвятила спеціальний огляд преси темі пенсійної реформи. Щоденна газета Gandul привела сильний аргумент на користь пенсійної реформи, говорячи, що це було умовою одержання кредиту МВФ, який був вкрай потрібний країні. «Абсолютно всі міжнародні фінансові організації ... помітили наявність величезної дірки в державному бюджеті у зв'язку з існуванням у нас паралельних пенсійних систем. Міжнародні фінансові організації не хочуть вкладати кошти в дірявий кошик». (Джерело: mediafax.ro/agerpres)

Румунія: На шляху до резервного фонду та моделі інвестування в залежності від віку

Уряд розглядає питання щодо запровадження двох важливих заходів, спрямованих на покращення пенсійних схем Рівня II та Рівня III. По-перше, створення резервного фонду за рахунок активів компаній з управління активами пенсійних фондів (а не за рахунок внесків учасників). Кошти цього резервного фонду будуть використовуватись для покриття виплат учасникам фондів у випадку виникнення фінансових труднощів, пов'язаних з підвищенням тривалості життя. Впровадження другого заходу планується у 2010 році. Він передбачає, що пенсійні фонди, які працюють на Рівні II, будуть пропонувати своїм учасникам декілька інвестиційних портфелів на вибір з різними рівнями ризиків у залежності від віку учасника. (Джерело: IPE.com)

Ірландія: Працівники хочуть кращого захисту від неплатоспроможності фондів з визначеними виплатами

Забезпечення виплат учасникам фондів з визначеними виплатами сьогодні стало проблемою у зв'язку із закриттям компаній або оголошенням їхньої неплатоспроможності внаслідок кризи. Уряд оголосив про низку заходів, які мають на меті зменшення впливу неплатоспроможності компаній на здійснення пенсійних виплат зі схем з визначеними виплатами, зокрема створення Схеми Пенсійних Виплат у Разі Неплатоспроможності (PIPS) для захисту працівників. Однак ці нові норми не враховують випадків, коли платоспроможні компанії закриваються або продають свій бізнес. Працівники великої профспілки – SIPTU, яка

представляє інтереси понад 200 000 ірландських працівників, говорять, що регулювання та правозастосування щодо фондів з визначеними виплатами є недостатніми. Члени профспілки стверджують, що регулятор та інші органи влади мають недостатньо повноважень у тих випадках, коли компанія є платоспроможною. У Великій Британії регулятор може змусити платоспроможну компанію покрити дефіцит, що існує в її пенсійному фонді. Проте за словами працівників профспілки SIPTU, «уряд Ірландії ніколи не запроваджував гарантій, які існують в інших країнах-членах [ЄС]». Профспілка попросила надати Ірландській Пенсійній Раді такі самі повноваження, які має регулятор Великої Британії, для вирішення проблеми покриття пенсійного дефіциту ще до того, як компанію продано. Наприклад, компанії SR Technics, яка знаходилась у процесі закриття свого бізнесу, дозволили уникнути покриття дефіциту у розмірі 26 мільйонів євро. Можливо, у результаті цього багато учасників залишилися тільки з невеличкою часткою тієї пенсії, яку їм обіцяли, після сплати внесків протягом тривалого періоду. Суд з питань праці порекомендував погасити частину боргів компанії SR Technics, але компанія продовжувала наполягати, що її фінансова ситуація не дозволяє зробити це. Депутат Європарламенту від Ірландії пан Пріонсіас Де Росса сказав, що пенсійний дефіцит SR Technics «підсилює заклики щодо належного фінансування професійної пенсійної схеми в Ірландії». (Джерело: прес-реліз профспілки SIPTU та газета Fingal Independent)

Фінляндія: Самозайняті особи недостатньо заощаджують на пенсію

Самозайняті особи Фінляндії сплачують недостатньо внесків, враховуючи їхній дохід. Самозайняті особи зобов'язані укладати контракти про «пенсійне страхування самозайнятих осіб (YEL)», проте працівники мають певну свободу щодо визначення розміру своїх внесків. Відповідно до рекомендацій Центру пенсійного забезпечення Фінляндії, який є центральним органом державної пенсійної системи, положення щодо внесків самозайнятих осіб повинні бути аналогічними тим, які передбачені для звичайних працівників. Але насправді пенсійне страхування самозайнятих осіб приблизно на 1/3 менше, ніж у звичайних працівників. (Джерело: IPE.com)

Від редактора: Гарною новиною є те, що, виявляється, самозайняті особи у Фінляндії сплачують приблизно 2/3 від тієї суми, яку вони повинні сплачувати. Це набагато кращий показник, у порівнянні майже з будь-якою іншою країною, де самозайняті особи самотійно декларують свій дохід.

ОЕСР: Рекомендації щодо використання коштів для фінансування виходу з кризи

У своєму документі «Приватні пенсії та стратегічні відповіді на кризу» ОЕСР застерегла проти використання пенсійних резервів для цілей, відмінних від тих, для яких вони були створені. Уряди різних країн Європи розглядають питання використання пенсійних резервів для фінансування різних антикризових заходів, таких як рекапіталізація банків в Ірландії (Міжнародний пенсійний вісник №1), фінансування інфраструктурних проєктів (Міжнародний пенсійний вісник №4) або надання дозволу

домогосподарствам, які мають значні фінансові труднощі, раніше одержувати доступ до пенсійних коштів для повернення кредитів (Ісландія, Австралія, Іспанія, Міжнародний пенсійний вісник №3). ОЕСР попереджає, що такі заходи можуть виявитися небезпечними для одержання пенсійного доходу у майбутньому. Проте організація запропонувала шляхи підвищення надійності схем з визначеними внесками завдяки «уважній розробці програм автоматичного інвестування в залежності від віку та більш гнучкому підходу до етапу виплат», включаючи інвестиційні портфелі з різною структурою в залежності від віку (на зразок того, що розглядається у Польщі та Румунії, див. Міжнародний пенсійний вісник №4), але визнала, що при цьому все одно існує «ризик часу» при переведенні коштів з одного виду портфелю в наступний. (Джерело: IPE.com, ОЕСР)

СТРАТЕГІЯ:

ВІДМІННОСТІ У СТРАТЕГІЯХ ПОКАЗУЮТЬ, ЩО ЄДИНОГО РІШЕННЯ НЕМАЄ

Сполучені Штати: Найбагатші компанії продовжують переходити на пенсійні плани з визначеними внесками

Значна частина компаній, що входять до Fortune 100 – переліку найбагатших компаній США з огляду на їх валовий дохід, – більше не пропонують новим працівникам пенсійні плани з визначеними виплатами. Натомість, вони пропонують схеми з визначеними внесками або змішані схеми, де поєднуються елементи планів з визначеними внесками і виплатами. Це показує, що роботодавці дедалі все більше непокояться через той факт, що пенсійні плани з визначеними виплатами тягнуть за собою надто серйозні зобов'язання. Оскільки за схемами з визначеними виплатами компанії зобов'язуються виплачувати визначені наперед суми до смерті пенсіонера, зростаюча тривалість життя та нестабільність ринків збільшують тиск на роботодавців. Якщо в 1985 році співвідношення традиційних планів з визначеними виплатами та планів з визначеними внесками дорівнювало 89 до 1, то в 2005 році на кожні 37 планів з визначеними внесками (і 29 змішаних планів) припадали 34 традиційні плани з визначеними виплатами. А до 2009 року співвідношення планів з визначеними внесками та планів з визначеними виплатами досягло 45 до 1. (Дані консалтингової компанії Watson Wyatt)

Таїланд: Державний фонд зменшує участь в іноземному капіталі...

За словами Візіта Тантісангорна, Генерального секретаря Державного пенсійного фонду, який є найбільшою в країні установою з управління активами, остання зменшила участь в іноземному капіталі з 9,1% до 6%, попри дещо оптимістичніші результати, показані міжнародним акціонерним капіталом. Тантісангорн повідомив агенції новин Bloomberg, що фонд чекає моменту, коли побачить «стабільне відновлення», а до того часу дотримуватиметься консервативного підходу до інвестування в акції. Генеральний секретар сказав, що

фонд хотів би бачити «більше боргових цінних паперів на ринку». Державний пенсійний фонд втратив торік 5,1% – це було перше зниження щорічного інвестиційного доходу з часу заснування фонду в 1996 році. Таїланд займає друге місце в Південно-Східній Азії за потужністю економіки. (Джерело: Bloomberg)

...а тим часом фонд Норвегії скуповує акції

Пенсійний фонд Норвегії, активами якого управляє Центральний банк, скуповує акції, маючи на меті скористатися їхньою низькою вартістю. До 40% всіх акцій, що знаходяться у його власності, були придбані минулого року, коли ціни на них падали. Заступник керівника банку Ян Квігстад зазначив, що інвестиційна стратегія фонду передбачає купівлю ще більшої кількості акцій, поки їх ціна знижується. У структурі портфелю банку співвідношення 40 до 60 на користь інвестицій в інструменти з фіксованою дохідністю змінилося на 60 до 40 на користь акцій. Пан Квігстад стверджує, що довготермінові погляди фонду виправдовують високий рівень інвестування в акціонерний капітал, завдяки чому вдається спокійно пережити коливання на ринку.

Велика Британія: Фонди провідних компаній переходять на облігації

100 компаній Великої Британії з найбільшою капіталізацією, що знаходяться в лістингу Лондонської фондової біржі та в переліку FTSE 100, збільшують і прискорюють перехід на облігації – таким є висновок дослідження, проведеного Pension Capital Strategies, дочірньою компанією групи JP Morgan Cazenove. У звіті зазначено, що в середньому пенсійні фонди збільшили інвестиції в облігації до 47% з 40% у минулому році. «Це є найбільшим зміщенням інвестиційної стратегії впродовж одного року за понад 20 років, а, на додачу, і дуже суттєвим збільшенням частки інвестування в облігації, порівняно з 34% облігацій позаминулого року», – пише видання Financial Times. Пенсійні фонди компаній з FTSE 100 наразі зіткнулися з дефіцитом, що загалом сягає 50 мільярдів фунтів у порівнянні з профіцитом у 86 мільярдів фунтів, які фонди мали всього рік тому. Перехід до облігацій відображає не лише вплив фінансового безладу, але й тиск уряду, спрямований на підвищення безпечності пенсійних фондів – повідомив виданню директор Pension Capital Strategies пан Коулінг. Аналітик каже, що така тенденція продовжиться, оскільки компанії намагатимуться «закрити пенсійні фонди». Щонайменше компанії спробують закрити фонди для нових учасників. За оцінками січня ринкова вартість активів 14 компаній зі списку FTSE 100 була нижчою за майбутні зобов'язання їхніх пенсійних фондів. Навіть якщо вони і не демонструють дефіциту пенсійного фонду, це все ж може означати, що економіка не зростає достатньо швидко для того, щоб профінансувати пенсійні схеми з визначеними виплатами. Не лише нестабільність на ринку, а й зростаюча тривалість життя підвищують тиск на пенсійні схеми з визначеними виплатами. У 2008 році дані, зібрані в 30 компаніях з переліку FTSE 350 (350 компаній Великої Британії з найбільшою капіталізацією), показали, що очікувана тривалість життя за 2007 рік збільшилася в середньому на шість місяців – через це зобов'язання

пенсійних фондів щодо виплат зросли приблизно на 8 мільярдів фунтів. (Джерело: IPE.com, FinancialTimes.com, Times.online)

Бахрейн: Державний пенсійний фонд переходить на акції

Згідно з очікуваннями державна Організація соціального страхування (SIO) Бахрейну – єдиний пенсійний фонд у країні з грошовими активами на суму 4,5 мільярди доларів США – інвестує половину цих активів у європейські та американські (США) акції та облігації. Наразі понад 80% з усіх активів інвестовано в місцеву економіку, зокрема велика частка – у придбання земельних ділянок. Однак 50% активів фонду зберігаються в готівці – цю частку управляючі активами планують зменшити до 30% від загальної суми активів шляхом інвестування в «міцні акції та облігації у США та Європі», де ринкове ціноутворення «виглядає дуже привабливо», – пояснив минулого місяця Голова SIO Шейх Мухаммед Ейза Аль Харіфа. SIO планує передати окремій КУА повноваження з управління активами фонду за умови, що таке управління здійснюватиметься під суворим наглядом центрального банку країни. В SIO зареєстровані понад 45 тисяч роботодавців Бахрейну. (Джерело: Gulfnews.com, Gulf-daily-news.com)

РИНКИ:

ДС-ФОНДИ (З ВИЗНАЧЕНИМИ ВНЕСКАМИ) ДЕМОНСТРУЮТЬ ОПТИМІЗМ

Словаччина: Невеликий позитивний ріст для фондів 2-го рівня

Словацькі пенсійні компанії, які управляють фондами Рівня II, показали позитивні прибутки у своїй діяльності, яку вони здійснювали з початку січня до першого тижня квітня включно. Збільшення пенсійних активів досягло 0,5%. Ці 6 компаній здійснюють управління сукупними активами на суму 2,44 мільярди євро в порівнянні з сумою 2,23 мільярди євро наприкінці 2008 року. Рейтингове агентство Fitch стверджує: «Реформа державної пенсійної системи допомогла Словаччині зайняти більш стійке положення у порівнянні з багатьма членами євросони, аби справитися з довгостроковими витратами, пов'язаними із старінням населення». Проте існує ризик, що ця стійкість може бути підірвана постійними спробами уряду підтримувати політику, яка зменшує участь у Рівні II пенсійної системи. Прем'єр-міністр Словаччини Роберт Фіко намагається заохотити словаків відмовитися від Рівня II і, таким чином, має намір урізати основні винагороди для пенсійних фондів з 0,065% до 0,025% та додати винагороду (див. вище), яка залежить від результатів діяльності. (Джерело: IPE.com)

Австрія: Фонди показують кращі результати

У квітні, вперше в цьому році, австрійські пенсійні фонди (pensionskassen) перетворили показники своєї роботи в позитивні цифри. Голова асоціації пенсійних фондів Австрії FVPRK Фріц Янда заявив: «Експерти в

pensionskassen зробили свої висновки з фінансової кризи і відповідно змінили розподіл активів. Середня квота акціонерного капіталу pensionskassen наприкінці 2008 року дорівнювала 25% у порівнянні з 35% у червні 2008-го, а інвестиції в облігації склали 73%, у той час, як зобов'язання по нерухомому майну склали 2,2% від сукупних активів у порівнянні з 1,8% в 2007 році. В Австрії питання пенсійних фондів також були включені у виборчу кампанію до органів ЄС. Кандидат від соціал-демократичної партії до Європарламенту звинуватив ЄС в тому, що у людей похилого віку «забирають гроші», «рекомендуючи їм при одержанні пенсії покладатися на фонди, а не на державне пенсійне забезпечення». (Джерело: IPE.com)

Ірландія: Фонди хваляться, що вже другий місяць мають позитивні прибутки

Ірландські пенсійні фонди показали в квітні позитивні результати при середній дохідності 8,7%. Але пенсійним фондам ще знадобиться багато часу для того, щоб оправитися від збитків, які вони понесли за останні 18 місяців, говорять експерти з консалтингової компанії Hewitt. Індекс Hewitt's Managed Fund, за допомогою якого визначають результати діяльності фондів, знизився в 2008 році на 34%, плюс ще на 5,5% в першому кварталі 2009-го. Стан фондових ринків покращився в усьому світі, і Hewitt пояснює кращі прибутки саме цією зміною стану фондових ринків. Фактично фондовий ринок Ірландії діяв найкращим чином, маючи у квітні прибуток 19,6%, у той час, як цей показник в Євросоні склав 13,3%, у Великій Британії – 12,9% та в Азійсько-Тихоокеанському регіоні – 10,3%. Інвестиційний консультант компанії Hewitt Associates Братан Делане демонструє обережний оптимізм: «Ми вважаємо, що будь-яке тривале покращення стану в економіці потребуватиме певного часу, і ми очікуємо, що економічні показники в наступні 12 місяців продемонструють, що важкий стан економіки ще не скінчився. Проте вже є початкові показники того, що темпи падіння в економіках світу уповільнюються». (Джерело: IPE.com)

Румунія: Новий пенсійний фонд одержує «зелене світло»

Наразі існують 12 фондів, які функціонують на ринку добровільного пенсійного забезпечення, а також 10 адміністраторів. Пенсійний план включає 162 220 учасників та акумулює майже 110,5 мільйона лей (36,8 мільйона доларів США) чистих активів. 12-й фонд – Aviva Pensia Max – з'явився в Румунії наприкінці квітня і здійснює дії, пов'язані з великим ризиком, що означає, що інструменти середнього і великого ризику складають 35-50% від суми всіх активів фонду.

ДОСЛІДЖЕННЯ:

СІМЕЙНІ ЗАОЩАДЖЕННЯ ТА ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧІВ

Індія: Дві третини сімей говорять, що заощадження коштів для них є одним з пріоритетів

За результатами нещодавнього дослідження індійські сім'ї вважають заощадження грошей та повернення

кредитів основними пріоритетами. Як показало дослідження споживчої впевненості, яке проводилося компанією Nielsen Global, для 66% індійців після сплати основних життєво важливих видатків найважливішим є вкладання додаткових ресурсів у заощадження. На другому місці у переліку того, що роблять індійці з вільними коштами, – розрахунки за боргами/кредитними картками/кредитами (38% голосів індійських респондентів). Дослідження, що проводиться двічі на рік, відслідковує споживчу впевненість, основні потреби та характер видатків користувачів Інтернету з 50 країн. За індексом споживчої впевненості (CCI) Індія посіла третє місце, набравши 99 балів, після Індонезії, яка очолює рейтинг (104 бали) та Данії (102 бали). (Джерело: Televisionpoint.com)

Німеччина: Домогосподарства впевнені у своїх пенсійних заощадженнях

За результатами дослідження, проведеного компанією JP Morgan Asset Management, німці продовжують заощаджувати на пенсію, не зважаючи на невпевненість, яка панує на фондових ринках. Щонайменше 40% опитаних повідомили, що вони особисто заощаджують на пенсію. З тих, хто заощаджує на пенсію, 7% відкладає від 1 до 49 євро на місяць, у той час як 8% заощаджують від 50 до 99 євро, а 7% використовують кошти для виплати іпотечного кредиту. У своєму аналізі компанія JP Morgan відмітила, що «немає ознак паніки серед власників заощаджень, і пенсійні фонди наразі не спустошуються». (Джерело: IPE.com)

Литва: Дослідження показує, що заощадження коштів набуває популярності

Як показало опитування думки місцевого населення, що проводилось у лютому – березні 2009 року, заощадження коштів стає дедалі важливішим для литовських сімей. Фінансова криза негативно вплинула на здатність литовців заощаджувати кошти, оскільки приблизно половина респондентів (51%) витратили увесь або майже увесь свій місячний заробіток і не мають коштів, щоб заощаджувати (для порівняння: наприкінці 2007 року цей показник становив 44% респондентів). Проте сама ідея заощадження коштів була схвалена абсолютною більшістю респондентів. «Здається, економічна криза посилила накопичувальні настрої. Люди відчувають велику невпевненість у завтрашньому дні, і тому вони стали частіше підкреслювати важливість заощаджень», – говорить заступник голови Комісії з цінних паперів пан Вайдас Цибас. Для 49% респондентів головною метою заощадження коштів є забезпечення фінансової стабільності у разі виникнення непередбачуваних випадків, 22% – заощаджують кошти на навчання дітей, 17% – на пенсію та для спадкоємців, решта – намагається збільшити свої доходи й активи та надійно захистити накопичені кошти. Найпопулярніші способи заощадження – банківські депозити (26% респондентів) та зберігання накопичень вдома (24%). На третьому місці йдуть споживчі кредити та договори лізингу (20%). (Джерело: офіційний сайт Комісії з цінних паперів Республіки Литва – www.vpk.lt)

США: Опитування демонструє найнижчий рівень пенсійної впевненості

Дослідження пенсійної впевненості, проведене Інститутом дослідження виплат працівникам, провідним інститутом США з соціальних питань та питань споживання, показало, що економічна нестабільність зменшила пенсійну впевненість американців до рекордно низького рівня. Відсоток працівників, які вважають, що в них буде достатньо коштів для забезпеченого життя на пенсії, впав до найнижчого рівня (13%) з будь-коли зафіксованих результатів щорічного дослідження, яке проводиться з 1993 року. Опитані працівники повідомляють не тільки те, що вони знизили свої видатки (81% респондентів), але й що вони змінюють спосіб інвестування своїх грошей (43% респондентів), 38% респондентів працюють більше часу або на двох роботах, 25% – заощаджують більше грошей, а 25% – шукать поради у фінансових спеціалістів. Впевненість пенсіонерів щодо фінансової забезпеченості після виходу на пенсію також значно знизилася. Зараз тільки 20% кажуть, що вони дуже впевнені (у 2008 році цей показник склав 29%, а у 2007 році – 41%). Працівники також очікують, що їм прийдеться працювати довше. 89% респондентів сказали, що вони відклали вихід на пенсію з метою підвищення власної фінансової стабільності, а 28% повідомили, що їхній пенсійний вік вже було змінено. Середній працівник має намір вийти на пенсію у 65 років, у той час як 21% працівників планують працювати до 70 років. (Джерело: www.ebri.org)

АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЦЬОГО МІСЯЦЯ:

ЛІЦЕНЗІЙНІ ВИМОГИ ДО МЕНЕДЖЕРІВ ФОНДІВ У ШЕСТИ КРАЇНАХ

Від редактора:

У цьому місяці ми вивчаємо, як шість країн: Польща, Хорватія, Латвія, Естонія, Болгарія та Чилі – намагаються захистити кошти Рівня II шляхом встановлення вимог до менеджерів фондів. В усіх цих країнах накопичувальні рахунки фінансуються в рамках схем Рівня II та Рівня III. Ці види схем вже існують в Україні на Рівні III та пропонуються для запровадження в рамках Рівня II. Міжнародний досвід у цьому напрямку стане у пригоді при вирішенні питань щодо удосконалення діяльності недержавних пенсійних фондів та запровадження в Україні Рівня II.

Інституційні основи пенсійних планів Рівня II є різними в залежності від конкретної країни. Але для кожної країни фактичне запровадження пенсійних планів з обов'язковими індивідуальними внесками пов'язане з ключовими інституційними та регуляторними питаннями, які необхідно вирішити перед тим, як рухатися далі. Центральне питання – як захистити ці активи, пенсійні заощадження майбутніх поколінь – викликає низку не менш важливих питань: яким чином держава як гарант цієї системи може надійно захистити такі заощадження? Кому треба дозволити управляти цими фондами? Чи повинно

акумулювання коштів здійснюватися через єдиний накопичувальний фонд або через приватні пенсійні фонди? І, якщо не зважати на питання про інвестиційний ризик, як захистити ці фонди від невмілого управління? Нижченаведені приклади показують різноманітність варіантів вибору, який зробили країни з перехідною економікою – від Південної Америки, Центральної Європи і до нових країн-членів ЄС.

Правила, які ці країни запровадили для тих, хто управляє фондами Рівня II, мають низку спільних моментів.

Перш за все, ті, хто бажає управляти пенсійними фондами Рівня II, повинні надавати документи, що засвідчують їхні повноваження як менеджерів та інвесторів (бізнес-плани, детальні плани розвитку портфелів цінних паперів тощо), репутацію та кваліфікацію їхніх менеджерів, а також інформацію про можливі джерела конфліктів інтересів (інші інвестиції акціонерів, родинні зв'язки, інші посади тощо). Крім того, активи пенсійного фонду й активи компанії з управління активами чітко розподілені. До того ж у багатьох країнах компанії з управління активами повинні виконати додаткові умови, щоб одержати дозвіл на управління пенсійними активами. Зрештою, компанії з управління активами несуть особисту відповідальність за збитки і недоотриманий дохід (покриваються за рахунок резервів, які формуються за рахунок їхніх власних коштів, а також через ризик ліквідації, якщо вони не виконують свої зобов'язання).

Польща

У відкритих пенсійних фондах (OPF) відкриваються обов'язкові індивідуальні рахунки. OPF є спеціалізованими компаніями – пенсійними фондами, а також незалежними юридичними особами, які створені та управляються акціонерною компанією, що називається пенсійним фондом-товариством. Активи фондів (OPF) відділені від активів управляючого пенсійного фонду-товариства. Правління OPF відповідає за інвестування активів фонду. Активи знаходяться у зберігача.

Ліцензування здійснюється в два етапи:

1. Створення пенсійного фонду-товариства: дозвіл на його створення дає Комісія з нагляду за страховими та пенсійними фондами (KNUiFE). Кандидат, який звертається за одержанням статусу компанії-пенсійного фонду, повинен подати певні документи, з описом своїх фінансових планів, переліком засновників (та їх найближчих родичів), а також свідчення того, що інтереси майбутніх членів товариства є достатньо захищеними.

Пенсійний фонд-товариство повинен мати акціонерний капітал у розмірі не менше 5 мільйонів євро, які в момент заснування не можуть бути одержані за рахунок позики або кредиту, а акціонерний капітал має завжди складати не менше 2,5 мільйона євро.

KNUiFE повинен відмовити в прийнятті заявки, якщо будь-який акціонер майбутнього пенсійного фонду-товариства має заборгованість щодо податкових платежів. Пенсійний фонд-товариство створює дві ради, Правління та Наглядову раду, члени яких мають відповідати певним

умовам – наприклад, освіта, досвід, незацікавлені сторони брокерських фірм тощо.

2. Створення відкритого пенсійного фонду: кожному пенсійному фонду-товариству дозволяється управляти двома відкритими фондами (одним консервативним та одним, що має більше вкладень у акції). Для створення OPF пенсійний фонд-товариство має звернутися за окремим дозволом і НЕ МОЖЕ займатися БУДЬ-ЯКИМ іншим бізнесом, аніж управління фондами.

3. Гарантії: пенсійний фонд-товариство відкриває для OPF резервний рахунок зі своїх власних ресурсів у розмірі близько 0,3% або 0,4% від чистих активів фонду. Цей резервний рахунок використовується для компенсації можливого дефіциту (коли дохід нижче обов'язкового мінімального доходу). Якщо резерв не може покрити дефіцит, пенсійний фонд-товариство повинен покрити його іншими власними ресурсами; якщо пенсійний фонд-товариство не може покрити цей дефіцит, такий фонд оголошується банкрутом. Тоді свої відповідні дії починає Національний гарантійний фонд (ресурси якого не можуть перевищувати 0,1% від сукупної чистої вартості активів всіх OPF). Якщо Гарантійний фонд не може покрити дефіцити, такі дефіцити компенсуються Казначейством Польщі.

Хорватія

Обов'язкові пенсійні фонди створюються і управляються Компаніями з управління пенсійними фондами (PFMC), які є акціонерними товариствами або компаніями з обмеженою відповідальністю. Сам фонд не є незалежною юридичною особою.

Ліцензування здійснюється в два етапи:

1. Для створення PFMC необхідним є одержання ліцензії, яку видає Агентство Хорватії з нагляду за фінансовими послугами (HANFA). Потрібен мінімальний оплачений капітал у розмірі 40 мільйонів хорватських кунів (ця сума збільшується, якщо кількість членів перевищує 100 000). Існує гарантійний депозит, який знаходиться на окремому рахунку в банку-зберігачеві. Документи, які потрібно подавати до HANFA, включають перевірену аудитором фінансову звітність засновників за останні 3 роки, бізнес-план та іншу інформацію. Після цього PFMC реєструється в Комерційному суді.

2. HANFA також видає ліцензію на управління обов'язковим пенсійним фондом. PFMC має подати до правління дані про професійну кваліфікацію членів фонду та про незацікавлені сторони, також PFMC повинен мати спеціальну ліцензію HANFA. PFMC несе відповідальність за етап накопичення капіталу. Після закінчення етапу накопичення компанія страхування пенсії сплачує ануїтет. Компанія страхування пенсії є спеціалізованим підприємством – надавачем пенсійних ануїтетів. Така компанія також повинна одержати ліцензію від HANFA і відповідати мінімальним вимогам стосовно розміру капіталу.

Протягом двох років після свого створення обов'язковий пенсійний фонд повинен мати 50 000 учасників.

Примітка редактора: Існує тенденція визначення мінімальної кількості учасників пенсійного фонду для продовження його функціонування. Наприклад, у Словаччині відповідна вимога є значно вищою.

Латвія

Загальнообов'язковий Рівень II було запроваджено у 2001 році, але протягом перших 18 місяців тільки Державному Казначейству було дозволено управляти активами Рівня II. У період з 2001 по 2007 рік приватним компаніям з управління активами поступово дозволили брати участь у системі. По мірі того, як пенсійні активи довіряли постійно зростаючій кількості приватних установ, держава відходила від управління активами. За діяльністю приватних надавачів послуг наглядає латвійський регулятор – Комісія з фінансового ринку та ринку капіталу (у той час як за Казначейством Латвії наглядало Міністерство фінансів).

Ліцензування: щоб одержати дозвіл на управління активами Рівня II, компанії з інвестиційного менеджменту потрібно одержати спеціальну ліцензію від регулятора. Умови одержання такого спеціального дозволу є особливо жорсткими для тих компаній з управління активами, які не здійснювали подібну діяльність у минулому. Пенсійні активи зберігаються окремо від активів управляючих компаній у банку-зберігачеві, який також підлягає ретельному нагляду з боку регулятора.

Компанія з управління активами пенсійного фонду зобов'язана повністю відшкодувати за рахунок власних коштів учасникам схеми всі збитки, заподіяні компанією, її працівниками або посадовими особами, що порушили умови договору.

Естонія

Згідно зі стандартами найкращої міжнародної практики учасники пенсійної схеми фактично володіють на правах власності активами фонду, які об'єднані в пул та інвестуються колективно відповідними компаніями з управління пенсійними активами.

Компанії з управління пенсійними активами повинні мати мінімальний статутний капітал у розмірі 3 мільйонів євро.

Пенсійні активи відокремлені від ресурсів компаній з управління активами.

Умови, за яких компанії з управління пенсійними активами одержують доступ до управління обов'язковими пенсійними коштами, включають одержання окремої ліцензії від регулятора – Органу фінансового нагляду (FSA). Компанія з управління пенсійними активами може створити декілька фондів, якщо інвестиційна політика цих фондів суттєво відрізняється. Щонайменше кошти одного з цих фондів мають інвестуватись за консервативною схемою.

Призначення управляючого активами фонду (який повинен підтвердити наявність певного досвіду роботи та мати сертифікат, виданий Міністерством фінансів) підлягає затвердженню з боку регулятора FSA.

Захист активів: активи обов'язкового пенсійного фонду мають зберігатись відокремлено.

Кожна компанія з управління активами повинна за рахунок власних коштів створити резервний фонд у розмірі 2% від вартості активів, які знаходяться в управлінні. Кошти цього резервного фонду використовуються для відшкодування у випадку втрати активів через порушення вимог законодавства, шахрайство та неналежне управління. Якщо коштів резервного фонду замало, компанія з управління активами повинна використати інші власні ресурси. Якщо і їх виявиться недостатньо, збитки відшкодовуються за рахунок Гарантійного фонду, кошти якого складаються з внесків фондів. Цей Гарантійний фонд також забезпечує гарантування активів депозитних та інвестиційних установ. Відшкодування здійснюється у розмірі 90% збитків, якщо такі збитки перевищують суму, еквівалентну 10 000 євро (збитки до 10 000 євро відшкодовуються у повному обсязі).

Чилі

Адміністратори пенсійних фондів (AFP) повинні створюватись як публічні компанії, виключною метою яких є управління відкритими пенсійними фондами. Кожний AFP зобов'язаний створити 4 фонди, а за бажанням може відкрити і п'ятий.

Ліцензування: щоб створити AFP, потрібно одержати дозвіл від Органу нагляду за адміністраторами пенсійних фондів (SAFP). Для здійснення управління активами пенсійних фондів серед інших умов є й така: необхідно мати мінімальний капітал, який розраховується у спеціальних облікових одиницях (тих, що мають постійну купівельну спроможність, яка щоденно коригується за Індексом споживчих цін).

Управління: AFP може управляти активами пенсійних фондів самостійно або укласти договір про управління пенсійними активами з компанією з управління активами, що створена з виключною метою управляти активами пенсійних фондів. Компанія з управління активами зобов'язана одержати дозвіл регулятора та виконати вимоги щодо мінімального капіталу.

90% активів кожного фонду повинні знаходитись у зберігача.

Захист: Адміністратори пенсійних фондів (AFP) зобов'язані створювати два види резервів для компенсації за низький інвестиційний дохід: (1) резерв на покриття коливань інвестиційного доходу кожного пенсійного фонду, який фінансується за рахунок інвестиційного доходу, що перевищує певні ліміти, і (2) загальний резерв, який фінансується за рахунок власних активів Адміністраторів (AFP) і повинен дорівнювати 1% від вартості активів, що знаходяться в управлінні.

Якщо коштів обох резервних фондів буде недостатньо, держава покриває решту дефіциту, а Адміністратор повинен потім ці кошти повернути. Якщо протягом певного часу Адміністратор не повертає борг державі, даний Адміністратор буде ліквідований.

Болгарія

Активами Рівня II управляють Універсальні пенсійні фонди, які є незалежними юридичними особами, що створюються та управляються ліцензованими акціонерними компаніями, які називаються пенсійними страховими компаніями. Одна й та сама компанія може управляти активами трьох фондів (одного професійного, одного універсального та одного добровільного).

Ліцензування: для одержання ліцензії пенсійна страхова компанія повинна звернутися до Комісії з фінансового нагляду, щоб одержати дозвіл на управління активами універсального фонду (а також професійного пенсійного фонду). Після одержання такого дозволу вона повинна подати заяву до суду відповідного району щодо реєстрації пенсійного фонду.

(Джерело: ISSA/IOPS «Додаткове пенсійне забезпечення у світі», 2008 рік, веб-сторінка Allianz Global; Комісія з ринків фінансів та капіталу Республіки Латвія)

Вісник підготовлено завдяки зусиллям працівників відділів пенсійного реформування та зв'язків з громадськістю Проекту “Розвиток ринків капіталу” в рамках програми Проекту щодо пенсійного реформування. Проект фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Реалізацію Проекту USAID “Розвиток ринків капіталу” було розпочато у жовтні 2005 року.

Це – п'ятирічна програма, спрямована на надання допомоги Україні у створенні життєздатного й ефективного фінансового сектора, що сприятиме економічному зростанню і знизить витрати та ризики проведення пенсійної реформи. Більш детальну інформацію Ви зможете отримати на сайті Проекту: www.capitalmarkets.kiev.ua або на сайті з питань пенсійної реформи в Україні: www.pension.kiev.ua

Головна мета діяльності USAID в Україні – допомогти країні завершити перехід до сталої демократичної системи з ринково-орієнтованою економікою. Основними напрямками допомоги є економічне зростання, розвиток демократії та самоврядування, охорона здоров'я та соціальний сектор. Загальна вартість технічної і гуманітарної допомоги, наданої з 1992 року для того, щоб сприяти розвитку демократії, реструктуризації економіки та реформуванню соціального сектору України, на сьогодні складає 1,6 млрд. доларів. Більше відомостей про цю та інші програми USAID Ви можете отримати у Відділі інформації та зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (044) 492-71-01 або завітавши на інтернет-сторінку <http://ukraine.usaid.gov>.